

مجموعه سنون

از

جمعیت علمیه عثمانیه

ایکینجی سنده

نومرو ۲۲

شوال

استانبول

جمعیت علمیه عثمانیه مطبعه سنده اولنشدز

۱۲۸۰

(مدخل علم ژئولوژی)

بشنجی فصل

حامضات وقلیلر و طوزلر

بالا ده بالذفعات حامض لفظی ذکر واستعمال اولنوب بونک اصل وکیفیتندن بحث اولنماش اولمغله بیاننه ابستدار اولنور بعض حامضاتک طبیعتده تاثیراتی ژئولوژیجه مهم اولوب معدنیاتک تحلیلی وپوسیدیل ترکیبات جدیدده حدوتی موجب اولور. حامضاتک اکثریسی صوایله اولان امتزاجلرینه مبنی مانع اولوب برطاقی حمضیت ایله تمناز و بعضیسی دخی کسکین سم ایسهده علی الاطلاق جملله سی دکلد ر لکن خواص عمومی مشهوره لرندن بری منکشه وطور نسول چیمکلی مثلاوبعض مواد نباتیه مطبوخلرینک رنگرینی قرمزیه تحویل المکدر واجسام مرکبه حامضیه دیو اکثریا حمضیه اساس اولان عنصر بسط مولدالموضه دینلان غازک دیگر اجسام ایله اطلاق اولنور. حامضاتک باشلیجیلری بروجه اتی ذکر اولنور.

(حامض کبریت و حامض کبریتی) بوا یکی حامض کوکردک هوا و یاخود غاز مولدالموضه یماس ایله احتراقنده حاصل اولور شویله که مولدالموضه کوکرد ایله امتزاج ایدوب غاز هیئتنده حامض ظهور ایدر که صوایله امتزاجی غایت چوق اولمغله اکثریا صوده متحل بولور. اشوایکی حامض کوکرد ایله مولدالموضه دن مرکب ایسهلرده غاز حامض کبریتده اولان مولدالموضه دن مقداری غاز حامض کبریتده اولان مقدار دن زیاده و همده حامض

کبریت اکثر حامضات دن سرت و قوتلی اولوب ثقلت اضافیه سی
زیاده ورنکسز و رایحه سزدر. حامض مذکور زاج یاغی یا خود کو کرد
صوینی اسمیه معروف و مشهور در و غاز حامض کبریتی هوا مثلا
رنکسز و فنا طعمی اولوب رایحه سی کو کرد و مانای رایحه سی کییدر.
صوده منحل اولد یغی وقت خواص حامضیتی غایت قلیدر.

حامض کبریت یعنی زاج یاغی قلیار و اتر به و عناصر معدنیه دن
پک چوغیله ترکیبات عیدیه حاصل ایدوب مثلا کبرج ایله اولان
ترکیبده یوز قسمده لا اقل الیسی یعنی نصفی مقداری حامض
کبریتدن عبارت در و حامض کبریتی و لقانلرده حاصل اولوب
جوارنده بولنان منابعده دخی تصادفی ایدر.

طبیعتده کثرت اوزره تصادف اولنان حامضات دن بری غاز حامض
قار بوند که فصل سابقده تفصیلاً بیان اولندی.

(حامض آزوت) اشبو حامضک عادی اسمی کو هر جله روحی اولوب
غایت شدید و محرق بر حامضدر. ازوت ایله مولد الجوده نك
ترکب ایتد که مایع حامضدر و کو هر جله دن استحصال اولندیفته
مبنی کو هر جله روحی تسمیه اولنمشدر. هوا ایله تماسه کلمده بیاض
دومانلر پیدا ایدوب مواد عضویه شدیداً تأثیر و اکتریسی تحلیل
ایدرو انسان و حیوان جلدینه دخی تأثیر ایدوب صاری لکه
براقور. طبیعتده قلیه و بعض اتر به ایله مرکب بولنور ایسه ده
ژئولوژیجه حامض کبریت و سائر قدر اهمیت یوقدر.

(حامض فوسفور) کو کردک هوا ده احتراقیله حامض کبریت حاصل
اولد یغی مثلا فوسفورک احتراقیله دخی حامض فوسفور حصوله کلور.
مواد حیوانیه ده بولنوب علی الخصوص عظام حیوانیه نك جزو

مرکب اصل بسیدر و احجارده نادراً جزئی اوله رق بولور .
اشبو حامض فوسفور بیاض و یومشقدر . حرارتله اریوب شفاف
وز جاجی اولور و صوده دخی سهولتله تحلیل ایدر .

(حامض قلور مولد المائی) معلوم اوله که بالاده بیان اولندیغی اوزره
اکثر حامضاتک اس حمضیتی مولدالمحوضه ایسه ده علی العموم
اولیوب بالاده سبقت ایدن غاز حامض قلور مولد المائی یعنی طوز
روحی مولد الماء و قلور تمییه اولور ایکی عنصردن مرکبدر . اشبو
حامض طبیعتده چوق ترکیبات حاصل ایتش اولوب فقط اکثراً
ولقاندن چیقان انجریده بولور و بعض صورده دخی موجود در
وقیو مجیرک استعمال ایلدکلی اتون صوی ایشبوغازایله کوه رجه
روحندن عبارتدر که اتون بحثنده بیان اولور .

مواد معدنییه بر برندن تفریق و تمیز ایتک ایچون اکثراً استعمال
اولان و اسطفر حامض کبریت و حامض قلور مولد المائی یعنی
طوز روحی و حامض ازوت یعنی کوه رجه روحیدر . اشبو حامضات
ترکیبات معدنییه ایله تماسه کلدکده ظهوره کلان حاصلاندن بری
بر سیالیت حدوثی و یاخود عدم ظهوریله انحلال وقوعی و یاخود
تخلف رنگ و یاخود ترسب و یا بر ماده لزوجیه و بولره مماثل حادثاتک
ظهوریدر . مثلاً تباشیر و یاخود هر قنغی کرج طاشی حامض
ازوته قونسه کرج طاشنک اجزای مترکبه سندن اولان غاز
حامض قاربون مرکب مزبور دن چیقده جغندن غلیان ایله تحلیل
وقوع بولور . اشته بو کیفیت طاشنک جنسی تعیین و تبیین ایدر
وینه بعض عناصر معدنییه حامضات مذکوره ایله یشل و بعضیسی
قرمزی و یاخود مائی رنگلی محلول و بعضیسی دخی لزوجتلی بر ماده

حاصل ایدر . اشبو خاصه زه مبنی حین حاجتده عنصر لک یکدیگر نردن
 فرق و تمیزی اسان اولور .
 (مواد قلو یه) قلی دینلان اجسام معدنیه صنایعده و امور پیتیده
 مستعمل اولوب علم ژئولوژیده دخی اهمیت واردر . بزجه بیلیمسی
 لازم اولان ایکی قلی واردر . بری قلی معدنیدر که قلیه طاشنک
 خاصه سی اولوب بوکا پوتاس و دیگری قلی نباتیدر که سوده
 نسیمه اولنور . اجسام بسیطه معدنیه دن پوتاسیوم دینلان
 معدنک مولدالمحوضه ایله ترکیبیدر که بونده مولدالمحوضه جزوینک
 دها از اولسنه مبنی حامض اولوب حمض پوتاسیوم و ایکسجیسی
 دخی سودیوم دینلان جسم بسیط معدنی ایله غازمولدالمحوضه دن
 عبارت اولوب حمض سودیوم نسیمه اولنور .
 معلوم اوله که پوتاس ایله سوده تک یک چوق خواص مشترک لری
 اولدیغی درکار ایسه ده بعض جهتله بر نردن فرقلری و علی الخصوص
 حامضات ایله ترکیب نردن طولانی خواص مخصوصه لری واردر و کیمیا
 خانه لرده اتصال اولنان پوتاس و سوده صافی و خالص اولوب صلب
 ورنکی قیره یقین و قابل انکسار و غیر محلا در و رایحه لری یوق ایسه ده
 حامضات مثلاً و کنده لری نه مخصوص یاقیجی برلنتی اولوب اوزر لینه
 وضع اولنان شیرلی تغیر و مواد حیوانیه یی تحلیل و نباتاتدن مائی
 رنگده اولان صوری یسبیل رنگه و صابونلری دخی سیاهه قریب
 لونه تمویل ایدر و سوده منحل اولوب زیت یاغی و مواد حیوانیه دن
 استحصال اولنان مواد دهنیه ایله مزجی ممکندر . اشبو ایکی قلی
 شدتلی حرارتله اذابه اولنه بیلور . قلی نباتاتک کوکندن استخراج
 اولنور . فقط قلی سوده هر جنس نباتک ز مادیه اولوب

دکتر کارل زنده و طولوزی صورده نابت بعض نباتاته مخصوص
و منحصر در . . .
بالاده بیان اولندیغی وجهله قلیلر صنایعده مستعمل اولوب ازجهله
جام اعمالنده قوللاتیلور و حتی نجامک صورت ایجادیی شوو وجهله نقل
و حکایه اولنور که ارض فلسطینده یوجیلر کاروان ایله کیدرکن
برمحله نزول ایله طعام پشورمک ایچون یرده اتش یاقوب حالبوکه
حوالی مذکوره ده طبیعی سوده موجود اولدیغندن بریوچک پارچه سی
اتشک الله تصادف ایدوب اوراده قوم دخی بولمغله سوده اریوب
قوم ایله امتزاج ایله یرک جام حاصل اولمشدر و یوجیلر بویله
شفاف و براق شئی کوروب تعجب ایلشلر و اشته بو امر اتفاقیه
مبنی زجاج اعمالی تعلم ایتشکدر حتی بونک اوزوینه موقع مذکور
جوارنده واقع نهرک قدیم اسمنی تبدیل ایله جام نهری معناسنده اولان
براسم وضع اولمشدر . . . قلیله ایله صابون و موم اعمال النوب
بونلرک ایجادیی دخی جام مثلثو قدیمدر حتی میلاد عیسوی
علیه السلامدن از مدت صکره ایتسالیاده و لقانلرک قوراندن ناشی
تحت التراب مستور قالمش اولان نهرلر دن یومپانی نام شهر بو
محصرده حفر اولنورق میدانه چیقیش اولمشله احوال سابقه
وقدیمه سنه کسب و قوف اولمش و شهر مذکورک دروننده برصابون
قابر یقه سی بولمش اولدیغندن صابونک قدیم اولسنده شبهه قالمشدر.
مؤرخین اسلامیه دن بعضلرینک یازدیغی وجهله صابونک اختراعی
وقت سعادتدن صکره اولمشی خشنده اولان روایتک و حتی جزایر غربده واقع
بون شهرنده شمس المعارف صاحبی ابتدا اعمال ایلش اولمغله خلقک مقام
تحسینده اصحاب البونی دیملر دن غلط اوله رق صابون تسمیه اولمشدر دیو

نقل اولستان حکایه نک مقارن صحت اولدیغی میدانه جیمه شد.
 بوتاس و سوده دینلان قلیلر طبیعتده خالص بولمبوب بعض حامضات ایله
 مرکب و بعض اثر به ایله مخلوط اولورلر وقتی احجارک و بالخصوص
 فلسفات و میقاوسا اوره نک ترکیبلرنده مقدار کلی بولنور و اگر چه
 اثریه معدنیه دن آلودمین و سابس تسمیه اولسان حمضلرک مقدار
 جله دن زیاده ایسه ده قشر ارضده مقدار جهنیه قلیلرک دخی
 اهمیت درکاردر :

معلوم اوله که قایلر ایله حامضات بیننده امتزاج کیمبوی چوق اولوب
 ترکیبات احداث ایلدکلرندن خواص مخصوصه لری ازالوب کاملاً
 زائل اولور . مثلاً برقلی ایله برحامض قاریشدیرلسه حامضک
 حمضیتی تنزل ایدوب براز دهاقلی علاوه اولنسه قوتی ده ازالوب
 حتی حاصل اولان ترکیبده برطوزلذتی پیدا اولور . لکن اشبو ترکیبک
 اجسام سائر اوزرینه حامضلر و یا قلیلرکی تأثیری قالمز . اشته
 بو وجهله خواص مخصوصه لری نک محوی بربرلرینه اولان امتزاج
 کیمبویلرینه اسناد اولنور و بویله خاصه لری نک ازاله سنه ملح
 تعبیر اولنور . طبیعتده بولسان بعض الملحک بیانیه شروع ایده لم
 (بعض املاح) سوده حامض قاربون ایله بالترکب نظرون تسمیه
 اولسان ماده بی حاصل ایدر که علم کیمیا اصطلاحیجه بوکاملح قاربون
 سوده دینلور . ملح مذکور محلول اوله رق مجارستان و مصر الکاسی
 و عربستان و ایران و هند و چین و سیبر کولارنده و قره دکزک
 شمالنده واقع بحر ازا ق و بحر خزر اطرافنده و مکسیقا ده و محال
 سائر صولرنده پک چوق بولنور و بو محارک ایچروطر فلرنده قاره لده
 بیله مقدار وافی سوده بولنوب انی حاوی اولان طوبراق وقت صیفده

سرت رنکی سیاهه مائل و نباتات حصوله غیر صالحه در و مذکور
 كوكولارك صولزی وقت صیفده حرارت شمس واسمده سبله
 بخرایلدیكندن درونلرنده برقاج قدم عمقده نظرون حاصل اولور.
 فقط خالص اولیوب عادی طوز ایله مخلوطدر بعض درین برالتنده
 اولان دیوار وكرلك اوزرلرنده اسبوملخ قابون سوده كندی كندینه
 اینجه قنوق و حبه شكندده دخی حصوله كلور.
 طبیعتده پیدا اولان نظرون حبوی الشکل و یا اوزون اكنه شكندده
 اولوب سرت ورنکی بیاض و یا صاریه مائل بیاض و پارلق
 و طعمی طوزلو ایسدهه یا قیچیدر و ظاهرده املاح سائره به
 شبیه اولدیغندن بونلردن تمیز ایچون شدتلو حامضات ایله تجربه
 اولنه رقی یانور شویله که مثلاً حامض کبریت دروننه وضع اولنسه
 غلیان ایدوب و منکشه مطبوخی بشبله تحویل ایلر ایسه
 نظرون ایدوکی اکلاشیلور.

سوده ایله پوتاس ایکبسی دخی حامض آزوت ایله ترکیب ایدوب
 کوهرجله تعمیر اولنان ملخی احداث ایدرلر اسبوملخ طبیعی
 اوله رقی مغاره زده و بعض احجار اوزرلرنده اوله رقی اسپانیا
 و مجارستان و مصر و هند و امر یقاده بونلور الما نیاده دخی بعض
 مقاره زده تصادفی اولنان کوهرجله مشهور و مقبولدر و یک
 عتیق بنالزده و خصوصیه عربستانک عتیق ابنیه لرنده پک چوق
 پیدا اولور. عملی اوله رقی دخی شوووجهله استحصال اولنور که تعمیر ایلیان
 مواد حیوانیه یی ابنیه عتیقه دن حاصل اولان تراب و کرج ایله
 مزج ایدوب او لحالده ترك اولنور بر مدت مرورنده ذکر اولنان
 یقنده خیلی کوهرجله پیدا اولور. جمله نک معلومی اولدیغی اوزره

کوه رجه تطهیر و تصفیه اولوب بعده باروت ایمانده استعمال اولور.
 مطبخ طوزی قلور ایله سودیوم تسمیه اولسان جسمین بسیطیندن
 مرکب اولوب طبیعتده غایت مبدول ایسه ده دکن صورلنده دخی
 محلول اوله رفی بولور و صیاق مملکتلرده دکن صورلندن استخراج
 اولوب بوکا دکن طوزی دینور دکردن صوکتوریلوب بعض
 حوضلره طور دیرلقدیه حرارت شمس ایله تبخیر ایدرک درونلرنده
 بولنان طوز قهرینه و یانترینه توضع ایدر لکن هر نقدر صویک سطحی
 منسوع و دریلکی ازا اولور ایسه اولقدر سهولته تبخیر ایدوب و طوز
 تیز قرستاللوب توضع ایله جکندن ذکر اولسان حوضلر
 و مملحله واسع و یک از درین اولمق لازمدر و حرارت شمس
 و رطوبتدن عاری روزگار ایله صوبالطبع تیز تبخیر ایدرک سطحینده
 بر طبقه طوز حاصل اولدقچه اخذ اولوب بری برینک اوزرینده وضع
 اولور و بوضورتله اهرام شککنده یغندر پیدا اولور که موسم امطاردن
 اول یا بلش اولدقلرندن غایت سرتک پیدایلیه رک یغورله و شدت
 شتایه تحمل ایدر و اگر بالاده ذکر اولندیخی وجهله دریا کنارنده
 طاشلق و قبایق ملبسه سیله عسرتلی و غیر ممکن ایسه اولزمان
 صورل آزدرین اولدیخی تقدیرده مراد اولسان یوککلکده محلی الحق
 دیوار ایله احاطه ایدرک متعدد حوضلر تشکیل اولوب اولخالده عاداتا
 مملحله حاصل اولمش اولور و حتی مارسیلیا جوارنده و پورتیکر
 و دیگر بعضی ممالکده بویله مملحله یک چوقدر روسیه و اقطار شمالیه ده
 حرارت ندرتی و میاهک عدم تبخیری جهتلر ایله بوجهله طوز
 استحصالی ممکن اولدیغندن بشقه صورته چاره بولورلر شویله که
 اولخالیده شدت بردننا سببیه صورل انجماد ایدوب بوزلر ایسه

طوزی حاوی اولدیغندن صویک سطحینده حاصل اولان بوزری
الوب حوضه ده قلا ن صولر ایسه زیاده طوزلو اولدیغندن
بونی طوزیرینه اطعمه طبخینده استعمال ایدرلر . صیجاق مملکتلرده
سطح مایه مساوی ساحلارده روزگار و جزرومد ~~دک~~ صولرینی
ایچرو قارویه طوغری سوق ایلمکدن بعد التبخیر اول یرده میاه
بحریه نک طوزی فالوب یر یوزنده بر سرت قبوق حاصل اولور .
حتی امریقا ده شیلی مملکتینده التمش ساعت طولنده و بزقاج ساعت
عرضنده اولارق دریایه قریب بر دوز اوه بتون بویله طوز ایله
مستوردر و یک چوق یرلده طوزنی کوللر بولندیغندن انلردن
دخی طوز اخراج اولور . اناطولیایه بویله متعدد کوللر اولوب بونلرک
اک مشهوری قونیه ایاننده اقسرای جوارنده واقع طوزلو کولدرکه
قو جحصار کولی دخی تسمیه اولور . مساحت سطحیه سی الی ساعت
مر بعدن زیاده و محیطی دخی یکرمی ایکی ساعت قدردر
وصولری شولدرجه طوزلوردرکه یوزده اوتوز ایکیسی مواد مملیه دن
عبارت اولوب ایام حاره ده صولرک اوزری ایکی ارشون قدر
قالبقده طوز باغلو و شولدرجه سرت اولورکه اوزرندن مرور
اولنه ییلور و جه نک معلومی اولدیغنی اوزره دکردن و بعض کوللردن
حاصل اولان طوزلردن بشقه تحت ارضده دخی اعلا و خالص طوز
معدنلری بولنورکه قیا طوزی و ملح مختوم تسمیه اولور . بونلرک
تفصیلاتی طبقات ارض بخشنده کله جکندن بو محلهده بیانشدن
صرف نظر قلندی .

بو محلهده سوده و پوتاسه دایر بیانی لازم کلان مواد تکمیل

اولوب دیگر بر قلبك ذكرينيه شروع اولتور كه اشبو قلی
 غاز اولد بغلندن قلی طیار تسمیه اولوب فرانسزجه امونیاق
 و ترکیه نشادر روحی دخی دینلور و نشادر ایسه حاض قلیور تسمیه اولتان
 غاز ایله اشبو امونیاق قدن مرکب بر طوز در و امونیاق دخی ذاتا
 مرکب اولوب ازوت و مولد الماء غاز لردن عبارتدر و عظام و مواد
 حیوانیه سائر دن اتیق واسطه سیله استحصال اولتور و اشبو
 امونیاق ذاتا غاز ایسده اولخالده استعمال اولمییوب اکثرا
 صوده محلول اوله رق استعمال اولتور اکابنا امونیاق مایع و یا خود
 نشادر روحی تسمیه اولمشدر . کیمیاخانه لده امونیاق نشادر ایله
 سونمک کیر جی برابر بحق ایتد کدن صکره طو پراق انیقده تسخین
 ایدرک حاصل ایدرل و طبیعتده امونیاق بعض میاه معدنیده محلول
 اوله رق بولتور .

(صریستان تاریخی) (مابعد نومر ۱۹)

اشبو فرمان عالی هجرتك ۱۲۴۶ ربیع الاولی تاریخیله مورخ اولوب
 قوانوس اوغلی حسین پاشا تك محافظتلی زماننده بلغرادده ارسال
 اولمش و میلوش تك اون سند دنیرو جان قور قوسیه بلغرادده ایاق
 باعماش اولدیغی حالده اول ائنده کله رك کندوسیه اهالیدن بر
 خیلی آدم حاضر اولدیغی حالده کنزاک بر ایله برا بر کمال تعظیم ایله